

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти**

02 грудня 2019 року № 189/1

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/педагогіка

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Спеціалізація: Вчителі початкових класів

Напрямок: розвиток професійних компетентностей

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 01 від 19 вересня 2019 р.).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 06 від 17 листопада 2019 р.) та введено в дію наказом ректора № 189/1 від 02 грудня 2019 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проєктною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту»; постанов Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»; Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р; наказу МОН України від 15.01.2018 № 36 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти», програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей», рекомендованої Інститутом проблем виховання НАПН України (протокол № 06 від 02.07.2018), а також рекомендаційного листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9-239.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проєктною групою у складі:

1. Олійник І.М., к.пед.н., доцент кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти;
2. Тищенко Л.Р., доцент кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Освітня програма для підвищення кваліфікації вчителів початкових класів розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із врахуванням Концепції Нової української школи, Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей.

Актуальність полягає в необхідності підготовки педагога Нової української школи до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів з урахуванням потреб педагогів, держави та глобалізованого світу.

У Концепції Нової української школи визначено соціальне замовлення: компетенізація освіти шляхом реалізації компетентнісного підходу, орієнтація її на результат у формі розвинутих ключових компетентностей учнів, структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті, формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

У компонентній формулі нової школи провідне місце відводиться педагогам нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Такі педагоги виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проектного менеджменту (планування й організації навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення, оцінювання та ін.), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують дитиноцентрований процес. Отже, закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації.

Нова місія педагога розглядається в контексті європейського професіоналізму із збереженням кращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей.

Переосмислення соціальної і професійної місії педагога Нової української школи актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

1.2. Цільова аудиторія

Вчителі початкових класів закладів освіти різних типів і форм власності.

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є розвиток та/або удосконалення (модернізація) професійних компетентностей вчителів початкових класів щодо реалізації завдань державних стандартів освіти відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Освітня програма забезпечить наступні результати навчання:

знання та розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти;

здатність до планування, моделювання та організації освітнього процесу, створення сучасного освітнього середовища;

готовність до впровадження сучасних освітніх технологій, методик, інтерактивних форм навчання спрямованих на формування компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти;

здатність до проектування власного професійного розвитку з метою надання якісних освітніх послуг, ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

1.4. Профілі базових компетентностей вчителя початкових класів

Головна ідея підвищення кваліфікації – забезпечити індивідуально-особистісне та професійно-діяльнісне самовдосконалення педагогів початкової школи завдяки активізації їхньої базової освіти, набутого професійного та життєвого досвіду.

Базові компетентності вчителя початкових класів містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості вчителя, яких він має набути для успішного виконання стратегічної мети й завдань реформування початкової освіти:

професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватика для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей молодшого шкільного віку, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів початкової школи;

соціально-громадянська компетентність – розуміння сутності громадянського суспільства, володіння знаннями про права і свободи людини, усвідомлення глобальних проблем людства і можливостей власної участі у їх розв'язанні, усвідомлення громадянського обов'язку та почуття власної гідності, вміння визначати проблемні питання у соціокультурній, професійній сферах життєдіяльності людини та віднаходити шляхи їх розв'язання, навички ефективною та конструктивною участі в цивілізаційному суспільному розвитку, здатність до ефективною командної роботи, вміння попереджувати та розв'язувати конфлікти, досягаючи компромісів;

мовно-комунікативна компетентність – володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальною діяльності, вміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати

педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);

психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню дітей та їхній індивідуалізації;

фахова компетентність – знання фахових методик, виховних технологій.

Очікувані результати навчання охоплюють:

Знання і розуміння	сучасних тенденцій розвитку освіти взагалі, початкової зокрема; соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері початкової освіти; особливостей процесів викладання і навчання молодших школярів; основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання; способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні молодших школярів.
Розвинені вміння	організовувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проектування, оцінювання тощо); конструювати та реалізувати сучасні програми навчання молодших школярів із використанням різноманітних методів, форм і технологій; діагностувати освітній процес і складати індивідуальні освітні маршрути для становлення учня як особистості, громадянина, інноватора; керувати проектною діяльністю школярів; організовувати освітньо-розвивальне середовище; організовувати освітній процесу дітей з особливими освітніми потребами; проектувати власну програму професійно-особистісного зростання.
Диспозиції (цінності, ставлення)	дитиноцентризм, цінність особистості; готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; відданість ідеї щодо значущості для освітнього процесу усіх його учасників; організація педагогічної діяльності на засадах академічної доброчесності; рефлексія власної професійної діяльності.

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності вчителя в умовах реформування освіти, а також перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

**підвищення кваліфікації вчителів початкових класів
за напрямом «Розвиток професійних компетентностей»
за очною формою навчання (30 аудиторних годин)**

Назви модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	
Модуль 1. Професійний розвиток педагога				
Тема 1. Підвищення професійного рівня та педагогічної майстерності педагогічних працівників	2			2
Тема 2. Налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, працівниками закладів освіти	2			2
Тема 3. Організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності	2			2

Усього годин за модулем	6			6
Модуль 2. Зміст початкової освіти у вимірі сьогодення. Особливості викладання навчальних предметів				
Тема 1. Державний стандарт початкової освіти: особливості реалізації в умовах Нової української школи	2			2
Тема 2. Мовно-літературна освітня галузь: мета, загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти, шляхи їх досягнення		2		2
Тема 3. Математична освітня галузь. Сучасні підходи до навчання математики відповідно до Державного стандарту початкової освіти		2		2
Тема 4. Інтеграція змісту освіти як провідний принцип формування цілісності знань молодших школярів	2			2
Тема 5. Інтегрований курс «Я досліджую світ». Особливості інтеграції освітніх галузей у курсі	2			2
Усього годин за модулем	6	4		10
Модуль 3. Організація освітнього процесу відповідно до сучасних вимог				
Тема 1. Освітнє середовище як чинник розвитку особистості молодшого школяра в умовах Нової української школи	2			2
Тема 2. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи	2			2
Тема 3. Соціалізація і адаптація дітей молодшого шкільного віку. Особливості розвитку у дітей 6 – 7 років психічних і пізнавальних процесів	2			2
Тема 4. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами		2		2
Тема 5. Розвиток творчого потенціалу та особистісних можливостей здобувачів освіти	2			2
Усього годин за модулем	8	2		10
Модуль 4. Діагностичний				
Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4

Усього	20	6	4	30
---------------	-----------	----------	----------	-----------

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Професійний розвиток педагога

Тема 1. Підвищення професійного рівня та педагогічної майстерності педагогічних працівників

Професійна підготовка педагогічних працівників у контексті реформи освіти: сучасні виклики та вимоги. Пріоритетні напрями науково-методичної підтримки в умовах неперервної освіти: розвиток фахових (предметно орієнтованих/базових) компетентностей педагогів; створення інструментального методичного середовища для реалізації системного підходу до провадження освітньої діяльності; налагодження динамічної функціональної взаємодії методичних служб різних рівнів з іншими організаціями.

Особливості професійної діяльності у галузі загальної середньої освіти. Професійні стандарти. Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Змістове поле науково-методичної роботи з педагогічними працівниками. Інноваційні форми науково-методичного супроводу. Моделювання роботи школи технологічної майстерності. Авторські творчі продукти (проекти, навчально-, науково-методичні розробки та ін.).

Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Сертифікація педагогічних працівників, умови та порядок її проведення. Інструменти сертифікації: незалежне тестування фахових знань та умінь, самооцінювання власної педагогічної майстерності (е-портфоліо), вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації. Значення атестації та сертифікації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 2. Налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, працівниками закладів освіти

Практична реалізація принципу дитиноцентризму. Становлення педагогіки партнерства. Форми і прийоми налагодження співпраці зі здобувачами освіти на уроці.

Форми та методи залучення батьків до партнерської взаємодії. Інструменти та канали інформування батьків, отримання зворотного зв'язку, створення комфортних умов спілкування.

Взаємодія педагогічних працівників: супервізія та фасилітація процесу обміну досвідом. Вирішення спільних завдань та проблем професійної діяльності педагогічних працівників. Організаційні заходи для налагодження командної роботи у закладі освіти.

Тема 3. Організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності

Сутність і фундаментальні цінності академічної доброчесності. Законодавче поле академічної доброчесності. Основні види порушень академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання). Особливості дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками та здобувачами освіти; види академічної відповідальності педагогічних працівників та здобувачів освіти; права осіб, стосовно яких порушено питання про недотримання ними принципів академічної доброчесності. Кодекс академічної доброчесності школи. Організаційна структура системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти, що передбачає дотримання академічної доброчесності працівниками закладів освіти та здобувачами освіти.

Модуль 2.

Зміст початкової освіти у вимірі сьогодення. Особливості викладання навчальних предметів

Тема 1. Державний стандарт початкової освіти: особливості реалізації в умовах Нової української школи

Ідейні засади, зміст та результати навчання, логіка організації освітнього процесу у Державний стандарт початкової освіти.

Визначення мети та завдань початкової освіти у Державному стандарті: розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Вимоги до загальних та обов'язкових результатів навчання молодших школярів визначені з урахуванням особистісно-зорієнтованого, діяльнісного, компетентнісного підходу до навчання.

Державний стандарт як основа для розроблення освітніх програм закладами загальної середньої освіти.

Тема 2. Мовно-літературна освітня галузь: мета, загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти, шляхи їх досягнення

Вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти окреслених в освітніх галузях. Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі, забезпечення формування всіх ключових компетентностей.

Мета і загальні результати навчання кожної освітньої галузі. Вимоги до обов'язкових та загальних результати (уміння) навчання здобувачів освіти, які є основою для їх подальшого навчання на наступних рівнях загальної середньої освіти.

Поле діяльності вчителя з вибору шляхів реалізації мети та досягнення обов'язкових результатів навчання. Особливості формування обов'язкових умінь здобувачів освіти.

Тема 3. Математична освітня галузь. Сучасні підходи до навчання математики відповідно до Державного стандарту початкової освіти

Математична освітня галузь у новому Державному стандарті початкової школи. Мета галузі: розвиток логіко-математичного, критичного мислення дитини; здатності розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити вибір, розв'язувати проблеми математичного змісту в повсякденних життєвих ситуаціях.

Загальні цілі, змістові лінії та очікувальні результати освітньої галузі. Досягнення цілей математичної галузі шляхом аналізу ситуацій та моделювання процесів, що відбуваються в природі і суспільстві; розроблення стратегії (плану) розв'язання різних проблемних життєвих завдань із застосуванням математичних прийомів та умінь, використовуючи, зокрема й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

Тема 4. Інтеграція змісту освіти як провідний принцип формування цілісності знань молодших школярів

Інтеграція як важлива умова сучасної науки і розвитку цивілізації в цілому. Інтеграція – процес, який передбачає взаємопроникнення різних частин попереднього цілого, що супроводжується ускладненням, зміцненням зв'язків, що існують між ними, і обов'язковим створенням нових зв'язків. Такий процес веде до утворення нової цілісності.

Особливості інтегративного змісту в початковій загальній освіті.

Можливість різних форм інтеграції знань: повне злиття навчального матеріалу в єдиному предметі, тобто інтеграція за змістом (тематичний підхід), інтеграція на рівні способів дій (навичок) (діяльнісний підхід).

Тема 5. Інтегрований курс «Я досліджую світ». Особливості інтеграції освітніх галузей у курсі

Інтегрований курс «Я досліджую світ». Освітні галузі Стандарту початкової освіти: громадянська, соціальна і здоров'язбережувальна, природнича. Залучення змісту інших галузей: «Технологічної», «Мовно-літературної», «Математичної», «Мистецької».

Розширення елементарних знань учнів про предмети і явища природи та соціуму. Розкриття зв'язків між неживою і живою природою та впливом людини на природу. Виховування любові до Батьківщини.

Формування вміння учнів аналізувати, оцінювати, систематизувати, узагальнювати об'єкти та явища, визначати закономірність зв'язків між ними; виробляти практичні уміння і навички.

Застосування при вивченні курсу видів діяльності учнів, що задовольняють природні потяги дитини до дослідництва і висновків, конструювання, комунікації, вияву творчих здібностей.

Модуль 3

Організація освітнього процесу відповідно до сучасних вимог

Тема 1. Освітнє середовище як чинник розвитку особистості молодшого школяра в умовах Нової української школи

Поняття та структурні компоненти освітнього середовища. Типи освітніх середовищ за методами та формами взаємодії.

Роль педагога у формуванні психологічно безпечного середовища. Забезпечення права вибору. Формування спільних цінностей.

Фізичне середовище. Навчальні матеріали та їх організація.

Психологічне середовище. Розвиток відповідальності. Участь дітей в організації освітнього середовища.

Тема 2. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи

Сутнісна характеристика здоров'язбережувальних технологій, їх типи та особливості. Загальнометодичні та специфічні принципи.

Організація освітнього середовища в умовах здоров'язбережувальної педагогіки. Види оздоровчих технологій (інноваційні, профілактично-лікувальні, терапевтичного спрямування) та їх особливості. Критерії здоров'язбереження учнів на уроці. Форми використання здоров'язбережувальних технологій (звукова гімнастика, ігри та ігротерапія, дихальна та пальчикова гімнастики, психогімнастика, релаксація, музикотерапія, гімнастика для очей, психологічні фізкультхвилинки). Використання вправ з кінезіології в освітньому процесі початкової школи.

Розвиток здоров'язбережувальної компетентності учнів та формування навичок для збереження здоров'я та життя.

Роль і місце сімейного та освітнього середовища у вихованні культури здоров'я молодших школярів. Залучення батьків до процесу формування культури здоров'я молодших школярів.

Тема 3. Соціалізація і адаптація дітей молодшого шкільного віку. Особливості розвитку у дітей 6 – 7 років психічних і пізнавальних процесів

Загальна психологічна характеристика ситуації розвитку молодшого школяра. Основні новоутворення психіки. Молодший шкільний вік: адаптаційні, навчальні, поведінкові труднощі. Психологічна характеристика готовності та адаптації дитини до навчання у школі. Формування мотивації до навчальної діяльності та розвиток пізнавальних та психічних процесів. Розвиток емоційно-вольової сфери. Психологічні новоутворення дітей молодшого шкільного віку. Формування особистості в ранньому шкільному віці. Особливості спілкування молодших школярів.

Криза 7 років. Формування «соціального Я», самосвідомості та самооцінки. Вплив новоутворень на розвиток свідомості дітей молодшого шкільного віку (6-7 років). Вплив сім'ї на життєдіяльність молодшого школяра.

Тема 4. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами

Дитина з особливими освітніми потребами – сутність поняття. Класифікація видів порушень за нозологіями. Типологія та види інвалідності. Причини виникнення порушень.

Інклюзивне навчання як комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами. Організаційно-методичні засади навчання дітей з особливими освітніми потребами за інклюзивною формою навчання, індивідуальною, дистанційною.

Тема 5. Розвиток творчого потенціалу та особистісних можливостей здобувачів освіти

Концепція НУШ про необхідність пошуку і реалізації творчого потенціалу та креативних можливостей учнів. Сучасні концепції, щодо природного, творчого потенціалу дітей. Можливості та завдання сучасної демократичної школи у реалізації задатків і здібностей учнів. Роль, місце, рівень готовності та компетентності педагогічних працівників, що ведуть пошук і реалізацію творчих можливостей учнів.

Методики виявлення обдарованості і креативності у дітей. Тестування, анкетування чи спостереження. Організація роботи з учнями за індивідуальними програмами розвитку. Вимоги до їх складання та реалізації. Організація науково-дослідної роботи з учнями. Застосування набутих учнями знань на практиці. Визначення перспектив розвитку учнів та реалізації їх творчого потенціалу.

Модуль 4. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення педагогічних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності вчителя початкових класів.

Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації вчителів початкових класів.